

משכן אהוד

שאלות לפרשת צו מאת הרב עמיחי כנרתי

על מה מובא קרבן תודה, שעליו מדובר בפרשתנו פרק ז' פס' י"ב-ט"ו?

ידועים דברי חז"ל על אלו שהיו בסכנה וצרה וניצלו, שהם המביאים קרבן תודה. והדברים מבוססים ע"פ תהילים פרק ק"ז.

אצל רבינו בחיי, מרבתינו הראשונים, רואים שהדברים יותר מורחבים: "קרבן תודה בא על הנס, והוא לשון הודאה. אם היה חולה ונתרפא מביא קרבן תודה, הוא שכתוב: (תהלים קז, כב) "ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה", או שאר שמחות כגון שמחת חתן וכלה, שנאמר: (ירמיה לג, יא) "קול ששון וקול שמחה וגו' מביאים תודה בית ה'". [גם רש"י כתב: "על דבר הודאה על נס שנעשה לו", ואילו רשב"ם וראב"ע הדגישו שמדובר על יציאה מצרה].

אם כן, גם חתן וכלה מביאים קרבן תודה, מפני שלדעתו קרבן תודה הוא על כל טובה גדולה ומיוחדת שהקב"ה היטיב לנו. ולכך צריכים להשתדל לפתוח את העיניים ולשים לב, לראות כמה טובות גדולות יש לנו בחיינו, ומי מקור כל הטובה הזאת. בלי מאמץ להתבונן ולחשוב, פשוט רצים במרוצת החיים ולא שמים לב... לא תמיד קל להודות, ואם יש לאדם יסורין וקשיים נמצא שיש כאן "נסיון" איך האדם בכל זאת יודה על הטובות שזכה להם, והבעיות לא יתפשו לו את כל מחשבתו.

מדוע בכלל להודות? הרי השם הכניסנו לבעיה...

הכתב סופר שואל, שלכאורה תימה הוא להודות על הישועה מהצרה: הוא מחי והוא מסי [הוא היכה והוא ריפא]! הרי הכל מאיתו יתברך, ואם הוא הכניסנו לבעיה, מה ההודאה הגדולה על שהוציא אותנו ממנה? והתירוץ שלו חשוב: הסכנה והבעיה היתה מצד מידת הדין, שכך ראוי לנו מצד חטאינו, אבל הישועה הרי היא כבר לפני משורת הדין, מצד מידת הרחמים, וודאי צריכים להודות עליה. [ועוד אפשר לומר, לגבי חלק גדול מהצרות, שבעצם אנחנו בבחירתנו גרמנו לנו את הבעיה...]. "עד הנה עזרונו רחמך, ולא עזבונו חסדיך!"

מהי ההודאה בחג הפסח ובליל הסדר?

נמצאים סמוך מאד לחג פסח, "שבת הגדול". ענינו של חג פסח, כשאר החגים, הוא ההודאה לקב"ה על הניסים הגדולים שעשה עימנו. ניסים גלויים של עשרת המכות וקריעת ים סוף, עמוד אש ועמוד ענן. וההודאה הגדולה ביותר היא לא רק על החופש, אלא גם על החירות, על כך שמשעת היציאה ממצרים עשה אותנו יהודים ונתן לנו תורתו, "מתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו, ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו!"

וכל זה, ברחמיו ובחסדיו, אע"פ שלא היינו דוקא צדיקים מופלגים... ככל שאנחנו יותר לומדים על מה שהיה אז ומה המשמעות שלו, כך גם ההודאה היא יותר בכוונה ובהרגשה פנימית חזקה. גם אם נסבור מצוות אינן צריכות כוונה, מסתבר שהודאה היא פעולה שהגדרתה היא מתוך הלב, ואם היא נעשית כמצות אנשים מלומדה אזי 'חסר העיקר מן הספר'. לכן ההלל צריך להאמר בשירה, וכלשון הגמרא בפסחים "כזית פסחא- והלילא פקע איגרא!" כלומר, שכל אחד אכל כזית מקרבן פסח, ומרוב אסיפת האנשים לאכילת הקרבן וקולם המתרונן באמירת ההלל - כאילו חישב הגג להישבר. ואין אדם שר שירה אלא מתוך שמחה פנימית וטוב לבב!